

LÜGANUSE VALLAVOLIKOGU

OTSUS

Kiviõli

25. september 2024 nr 211

Viru Keemia Grupp AS biotoodete tootmiskompleksi kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu detailse lahenduse vastuvõtmine

Lüganeuse Vallavolikogu 25.08.2021 otsusega nr 317 algatati Viru Keemia Grupp AS biotoodete tootmiskompleksi rajamiseks Lüganeuse valla eriplaneering ja eriplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine. Lähtuvalt haldusmenetluse seaduse §5 lõikest 5, kuna planeering on algatatud enne planeerimisseaduse (PlanS) muudatuste jõustumist 13.01.2022, lähtuti eriplaneeringu menetlemisel algatamise aja kehtivast PlanS-st.

Vastavalt PlanS § 95 lõikele 1 koostatakse kohaliku omavalitsuse eriplaneering olulise ruumilise mõjuga ehitise püstitamiseks, kui olulise ruumilise mõjuga ehitise asukoht ei ole üldplaneeringus määratud. Vabariigi Valitsuse 01.10.2015 määrus nr 102 „Olulise ruumilise mõjuga ehitiste nimekiri“ määratleb olulise ruumilise mõjuga ehitistena (ORME) määruse punkti 9 kohaselt tootmiskompleksi, kus toodetakse pulpi puidust või samalaadsetest kiudmaterjalidest. Kehtivas Lüganeuse valla üldplaneeringus ei ole käsitletud ORME asukohti ega rajamistingimusi.

Eriplaneering algatati Viru Keemia Grupp (VKG) AS taotluse alusel.

Eriplaneeringu koostamise eesmärk on kaaluda biotoodete tootmiskompleksi (BTT) rajamise võimalikkust, leida võimalusel selleks sobivaim asukoht ning koostada selle rajamiseks detailne lahendus. Eriplaneeringu käigus uuritakse BTT rajamise võimalusi, rajamise võimalikkus selgub planeerimise ja mõjude hindamise protsessi tulemusena.

BTT põhitegevuseks on ligikaudu 500 000 tonni aastas (t/a) okas- ja lehtpuutselluloosi tootmine täiustatud KRAFT-tehnoloogiaga, sh kaalutakse kuni 100 000 t/a ligniini eraldamist aurustamisprotsessis, mis töödeldakse edasi toorgraafidiks. Osa tselluloosi võidakse töödelda edasi nn eritselluloosiks. Kaasneb ligikaudu 30 000 t/a biokeemiatoodete (tallõli, metanool, tärpentiin) saamine. Kõik need saadused müüakse klientidele edasiseks tootestamiseks. Omatarbe rahuldamiseks rajatakse väävelhappetehas ja klooridioksiidi pleegituslahuse tootmisüksus. Tehas projekteeritakse vastavalt parima võimaliku tehnika (PVT) nõuetele.

Toormena on kavas kasutada männi, kuuse ja kase paberipuitu, sh sobivusel peenpalki, ning okaspuu- ja kasehakkpuitu. Puidutoorme ettevalmistamisel tekib kõrvalsaadusena puukoor, mida on kavas kasutada taastuenergia tootmiseks. Samuti tekib saepuru, mida on kavas kasutada BTT kompleksis taastuenergia tootmiseks ning ülejääv kogus müüa kas väärindajate olemasolul puitlaastplaadi tootjatele või biomassi kasutavatele energiatootjatele. BTT kompleksis toodetud

bioenergiast osa kasutatakse omatarbeks ning ülejäänud suunatakse elektri- ja soojusvõrku (tekib võimalus pakkuda soojusenergiat Kohtla-Järve ja Jõhvi linnadele, lisaks analüüsitakse kaugkütte trassi rajamist Kiviõli ja Püssi linnadesse).

Tehase rajamiseks vajalikul maa-alal paikneksid toorpuidu ja puiduhakke laoplatsid, tselluloosi ja biokeemia tootmiseks vajalikud tootmisüksused, elektri- ja soojusenergia koostootmisjaam, torvee ettevalmistamine ja reoveepuhasti ja territooriumi sisene taristu (sh auto- ja raudteed).

Eriplaneeringu asukoha eelvaliku ehk I etapis ja sellega paralleelselt koostatud keskkonnamõju strateegilise hindamises (KSH) leiti BTT-le sobivaim asukoht Lüganuse vallas Aa külas Kohtla metskonna maal, mida nimetati „Põhja ala“.

Lüganuse Vallavolikogu 29.06.2023 otsusega nr 114 võeti vastu Viru Keemia Grupp AS biotoodete tootmiskompleksi Lüganuse valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku ja keskkonnamõju strateegilise hindamise I etapi aruanne.

Otsuses nr 114 märgiti, et eriplaneeringu asukoha eelvalik ja I etapi KSH aruanne tuleb aluseks võtta eriplaneeringu detailse lahenduse koostamisel. Samuti et detailse lahenduse koostamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise käigus tuleb viia läbi asjakohased uuringud, määrata kavandatava tootmiskompleksi ehitusõigus ja lahendada muud asjakohased planeerimisseaduse § 126 lõikes 1 nimetatud ülesanded.

Viru Keemia Grupp AS biotoodete tootmiskompleksi Lüganuse valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku ja I etapi keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne on kättesaadav Lüganuse valla veebilehel: <https://www.lyganuse.ee/vkg-biotoodete-tootmiskompleks> ja eriplaneeringu veebilehel: <https://dge.ee/maps/BTT-EP/materjalid.html>.

Otsuse nr 114 vastuvõtmise järgselt jätkati eriplaneeringu II etapiga ehk detailse lahenduse koostamise ja selle keskkonnamõju strateegiline hindamise läbiviimisega, kuna selleks on olemas menetluse jätkamisest huvitatud isik. Planeeringumenetlust jätkati 13.01.2022 jõustunud muudatustega PlanS kohaselt.

Eriplaneeringu detailse lahenduse koostamise eesmärgiks on määrata kavandatava tootmiskompleksi ehitusõigus ja lahendada muud asjakohased PlanS § 126 lõikes 1 nimetatud ülesanded. Detailse lahenduse koostamine on detailplaneeringuga sarnanev menetlus – detailse lahendusega määratakse püstitatavate ehitiste ehitusõigus ja lahendatakse muid detailplaneeringule seatud ülesandeid (PlanS § 111 lg 1).

Detailse lahenduse alusel kehtestatav eriplaneering annab konkreetsele objektile ehitusõiguse ning see on mõeldud lähiaastate ehitustegevuse aluseks. Detailse lahenduse koostamise eesmärk on seega sobivaks tunnistatud alal töötada välja täpsed tingimused objekti ehitamiseks, mis vastab huvitatud isiku reaalsele arendushuvile. Samal ajal detailse lahenduse väljatöötamisega hinnatakse täpsemalt samuti kavandatava ehitustegevusega kaasnevaid mõjusid ning töötatakse välja nende leevendamise meetmed. Detailne lahendus ning keskkonnamõju strateegiline

hindamine ja selle aluseks olevad uuringud arvestavad reaalse arendusega ehk tegevusega, mida huvitatud isik tahab ja on võimeline tehniliselt ellu viima.

Eriplaneeringu detailse lahenduse väljatöötamise aluseks on VKG AS biotoodete tootmiskompleksi eriplaneeringu asukoha eelvaliku ja I etapi KSH aruanne. Samuti arvestati strateegilise planeerimisdokumendina koostamisel oleva Lüganuse valla üldplaneeringuga, kuna üldplaneering on läbinud vastuvõtmise ja avalikustamise etapi.

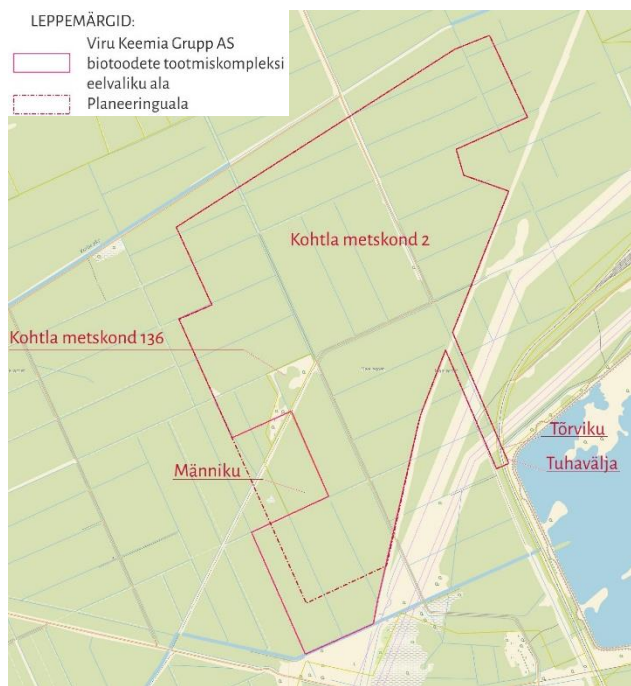
Eriplaneeringu asukoha eelvaliku etapis valiti BTT-le sobivaks alaks 174 ha suurune territoorium, mis hõlmas järgmisi kinnisasju: Kohtla metskond 2 (kt 43701:003:0310), Kohtla metskond 136 (kt 43701:003:0155), Tõrviku (kt 43701:003:0103) ja minimaalsel määral Tuhavälja (kt 43701:003:0127). Seoses maaomandi muudatustega täpsustati planeeringu koostamisel detailse lahenduse planeeringuala piiri, ala suurus jäi samaks (vt joonis allpool). Alasse haarati lisaks Männiku kinnisasi (kt 43701:003:0253).

Ehk kui eriplaneeringu asukoha eelvaliku etapis jäeti Kohtla metskond 136 kinnisasjal asuv kauni kuldkinga (II kaitsekategooria taimeliik) kasvukoht eelvaliku alast välja, siis detailse lahenduse etapis haarati see koos Männiku kinnisasjaga planeeringualasse. Sealjuures võeti detailse lahenduse etapis arvesse asukoha eelvaliku etapis esitatud tingimust: säilitada kauni kuldkinga kasvukoht.

„Põhja ala“ osutus tootmiskompleksile sobivaimaks asukohaks, sest selle vahetus läheduses ei asu tiheasustusega alasid: lähimad elu- ja ühiskondlikud hooned jäävad planeeringuala keskmest ca 2 km kaugusele, Kohtla-Järve elamud jäävad 2 km tsoonist välja, lähim eluhoone asub planeeringuala lõunapiirist ca 1,2 km kaugusel; territooriumi ümbritseb mets, alale viib otse avalikult kasutatav 4370023 Aa-Kohtla tee, mis tagab hea ühenduse Tallinn-Narva maanteega, lähedusse jääb Nitroferti raudtee ja mitmed tehnovõrguühendused.

Planeeringuala 174 ha suurusest alast on metsaga kaetud ca 62 ha. Ala vahetus ümbruses kasvab mets. Alal asub rohkesti kuivenduskraave ja mõned metsateed.

Asukoha eelvaliku ja KSH I etapi aruande vastuvõtmise otsuses seati kohustus läbi viia asjakohased uuringud. Sellest lähtuvalt koostati KSH läbiviimise raames järgmised uuringud, hinnangud: „Lüganuse valda planeeritava biotoodete tehase tootmisvee allikate alternatiivid“

(Eesti Geoloogiateenistus, 2034/2024), „Veevõtu võimaluste uuring Aidu karjäärist VKG biotoodete tehase tarbeks“ (OÜ Entec Eesti, juuli 2024), „Viru Keemia Grupp AS'i biotoodete tootmiskompleksi heitvee süvamereväljalasuse mõju uuring“ (Tallinna Tehnikaülikool meresüsteemide instituut, Tartu Ülikool Eesti mereinstituut, 2023), „Viru Keemia Grupp AS biotoodete tootmiskompleksi Lüganuse valla eriplaneeringu ja keskkonnamõjude strateegilise hindamise liikuvusuuring“ (OÜ Reaalprojekt, 2023) ja „Biotoodete tootmiskompleksi rajamise eriplaneeringuala botaaniline inventuur Lüganuse vallas“ (MTÜ Käoraamat, 2022).

Detailse lahenduse koostamise eelselt teostati alal topo-geodeetiline moodsus ja ehitusgeoloogiline aruanne.

Planeeringuga moodustati kolmest kinnisasjast või kinnisasja osast üks krunt tootmishoonete ehitamiseks. Tõrviku ja Tuhavälja kinnisasjade piire ja sihtotstarvet ei ole kavandatud muuta. Kinnisasjad on planeeringualasse kaasatud lahenduse funktsionaalseks sidumiseks olemasoleva taristuga.

Planeeritud krundile määrati kasutamise sihtotstarveteks tootmishoone maa, elektrienergia tootmise ja jaotamise ehitise maa ja soojusenergia tootmise ja jaotamise ehitise maa. Lähtuvalt krundi kasutuse iseloomust (konkreetsest otstarbest) ja ruumivajadusest ja arvestades konkreetse piirkonna ruumi ja keskkonnavälja tagamise üldisi põhimõtteid, on krundi suuruseks kavandatud 1 739 311 m² (173,93 ha)

Vastavalt eriplaneeringu I etapi järeldustele on krundi hoonestusala piiritlemisel lähtutud tingimusest säilitada kauni kuldkinga kasvukoht ning vääriselupaigad. Kauni kuldkinga säilimiseks on vajalik kasvukoha ümber puhvertsoon, millest tingituna on krundi hoonestusala kavandatud n-ö auguga. Kuigi hoonestusala on nii alale jäävast kui väljaspool ala asuvatest vääriselupaiga piiridest kavandatud minimaalselt 10 m kaugusele, on soovitatav ehitada vääriselupaikadest minimaalselt 60 m kaugusele, et ehitatud keskkonna ja vääriselupaiga üleminekuala oleks puhverdatud (60 m puhvertsoon on esitatud ka planeeringujoonistel).

Määratud krundi ehitusõiguse kohaselt on hoonete suurimaks lubatud ehitisealuseks pinnaks 347 860 m² ehk krundi hoonete täisehituse protsendiks on kavandatud 20%. Tavaliselt on tootmisterritooriumitel hoonestatav ala suurem, kuid siin tingib täisehituse protsendi kavandatud tegevuse iseloom ehk vajadus rajada puiduladustamise platse ja puidu ettevalmistamise kompleks.

Hoonete lubatud maksimaalseks suhteliseks kõrguseks on ehitusõiguses määratud 90 m, mis lähtub võimalikust ehitise kasutusotstarbele vastavast eeldatavast vajalikust maksimaalsest ruumi kõrgusest. Eeldatavalt kujuneb valdavaks tootmisala hoonestuse suhteliseks kõrguseks ca 15-30 m. Tõenäoliselt realiseeritakse ehitusõiguses määratud maksimaalne suhteline kõrgus (90 m) vaid konkreetsel hooneosal või hoonel, millel on maksimaalne kõrgus funktsionaalselt hädavajalik. Eeldatavalt kavandatakse kõrgemad ehitised krundi põhjaossa. Soovitatav on tootmishoonete visuaalsete häiringute ning tehnogeensete maastike mõju vähendamiseks rajada

liigendatud fassaadiga ning mitmekesisema välisilmega hooneid, vältides samas silmatorkavaid erksaid värve.

Ehitusõiguse kohaselt on lubatud krundile ehitada kuni 50 hoonet.

Rajatistele kõrgus- ja arvupiirangut määratud ei ole. Eeldatavalt on ala kõrgeimaks rajatiseks korsten, mille kõrgus võib küündida 120 meetrini.

Käesoleval ajal ei ole alale üle 28 m kõrguseid ehitisi lubatud kavandada, kuna need vähendaks riigikaitseliste ehitiste töövõimet. Lähiaastatel on Kaitseministeeriumil kavas rakendada täiendavad riigikaitseelised kompensatsioonimeetmed, mille tulemusel on kavandatud asukohas võimalik kõrguspiiranguteta püstitada ka üle 28 m kõrguseid ehitisi. Seega riigikaitseliste ehitiste töövõime tagamiseks on üle 28 m kõrguste ehitiste osade püstitamine lubatud alles pärast riigikaitseliste kompensatsioonimeetmete täiemahulist rakendumist, mis eeldatavalt toimub 2026. aastal. Enne kompensatsioonimeetmete rakendumist on lubatud kuni 28 meetri kõrguste ehitiste osade püstitamine.

Planeeringualale on avalikult teelt transpordi juurdepääs tagatud põhja suunast mööda nr 4370023 Aa-Kohtla teed. See juurdepääs on kavandatud peamiseks ühenduseks veo- ja sõiduautodele. Teine olemasolev juurdepääsu suund sõiduautodele on lõunasuunast mööda nr 3200054 Roodu teed ja nr 13115 Kohtla-Nõmme kõrvalmaanteed. Ükski olemasolevatest teedest oma tehniliste parameetrite poolest ei suuda teenindada planeeritud tootmiskompleksi ja vajavad rekonstrueerimist. Kuna tootmiskompleksi käivitamisega kaasneb rasketranspordi osakaalu suurenemine, on Transpordiameti hinnangul ohutuse tagamiseks vajalik Tallinn-Narva mnt ja Aa Kohtla tee ristmiku ümberehitamine (rajada kanaliseeritud ristmik). Lisaks on leitud, et pärast eriplaneeringu kehtestamist läbilaskvuse ja liiklusohutuse seisukohast lähtuvalt tuleb kaaluda planeeringuala kontaktvööndi olemasolevate kõrvalmaanteed ristmike (nr 13121 Voorepera-Saka ja nr 13194 Aa– Aa rand) ümberehitamise vajadust.

Juurdepääs ida suunalt on kavandatud läbi Kohtla-Järve linna Järve linnaosa ja see on planeeritud eelkõige töötajate ja teenindava personali juurdepääsuks, kuid ka alternatiivseks pääsuks Tallinn-Narva maanteele. Järveküla tee kaudu on võimalik sõiduautode ja ühistranspordi liiklus ja tooraine ning toodangu vedu seda tänavat mööda autotranspordiga lubatud ei ole. Kõik nimetatud teed on kavandatud juurdepääsudeks BTT-le, läbi territooriumi avalikku liiklust planeeritud ei ole.

Tootmiskompleksile on planeeritud ka raudteeühendus lõuna suunalt – Nitfer Investments OÜ-le kuuluva raudteeharu kaudu, millelt on kavandatud territooriumisisesed raudteeharud. Juurdepääs toormeile ja toodangule on kavandatud nii autotranspordi kui ka raudteetranspordi kaudu.

Autode ja jalgrataste parkimine tuleb lahendada tootmiskrundi sisesealt, arvestades kavandatava otstarbega ja tegeliku vajadusega.

Planeeringuala läbib mööda Aa-Kohtla teed RMK Penijõe-Aegviidu-Kauksi matkatee/loodusrada, mis on koostamisel oleva üldplaneeringu kohaselt ümbertõstetud väljapoole käsitletud ala (läänepool asuvale metsateele).

Kuigi planeeritud tootmiskrundi näol on tegemist tootmisalaga, kus vajalikud ehitisealused pinnad on suured, tuleb arvestada kliimamuutustest põhjustatud sademete hulga suurenemise ja suviste tihenevate põuaperioodidega ning näha hoonestusest, parkimiskohtadest ja teedest/platsidest vabad pinnad ette haljastatavana. Haljasala ja kõrghaljastuse osakaal krundil tuleb määrata projekteerimisel kehtiva üldplaneeringu järgi.

Seoses BTT asumisega kraavitatud maaparandushoiualal, tuleb maaparandussüsteemid tuleb ümber ehitada nii, et on tagatud nende korrashoid ja nõuetekohane toimimine väljaspool planeeringuala maatulundusmaadel. Planeeringualal on kavandatud maakasutuse sihtotstarbe muutmine tootmismaaks ja kokku kogutav dreanaaži- ja sademevesi on kavas maksimaalselt kasutada tootmisprotsessis. Väljaspool planeeringuala asuvatesse maaparandussüsteemidesse ei ole kavandatud tootmisalalt pärinevat dreanaaži- ja sademevett juhtida.

Detailses lahenduses on esitatud planeeritud tegevuse tehnovõrkudega varustatuse põhimõtteline lahendus. Detailses lahenduses on täpsustatud asukoha eelvaliku etapis väljatöötatud lahendusi.

BTT olmeveega varustamiseks on ette nähtud võimalus rajada alale puurkaev, alternatiivse võimalusena on võimalik toota joogivesi puhastades tootmisüksuses nt karjääri/kaevanduse vett. Tootmiseks vajalik torvesi on kavandatud võtta Aidu karjäärist. Alternatiivina ei välistata lisavee võtmist Ojamaa kaevandusest ja/või Uus-Kiviõli II kaevandusest. Välistatud ei ole ka merevee kasutamine, kui osutub vajalikuks eeltoodud allikate miinimumveehulkade tingimustes tootmises vajaliku vee tagamine. Tootmises tekkiva reovee ning olmereovee töötlemiseks on kavandatud krundile rajada reoveepuhasti ja heitvee ärajuhtimiseks torustik, mille kaudu suunatakse puhastatud vesi süvamere kollektori kaudu Soome lahte. BTT territooriumi sademevesi tuleb osaliselt kokku koguda ja käidelda ning osaliselt imbub haljaspindadele sattunud sademevesi maasse. Alternatiivselt arvestatakse projekteerimisel võimalusega juhtida osa kokku kogutud sademeveest puhastatud heitvee trassi kaudu Järve biopuhastisse või Nitrofert AS hetkel kasutusest väljas olevasse, kuid vajadusel renoveeritavasse väljalasku või Kohtla-Järve poolkoksiprügila Viru Keemia Grupp hallatavatesse settebasseinidesse. Välistatud ei ole ka projekteerimisel välja töötatavad teised lahendused, kuid kõikide lahenduste korral peab arvestama käideldava sademevee vastavusega kehtivatele nõuetele ja lahendus ei tohi kahjustada vastuvõtivate süsteemide toimimist. Tootmisprotsessis on kavandatud toota bioenergiat, sh elektrit, soojusenergiat ja auru. Nii toodetud elektrit, auru kui soojusenergiat on kavandatud kasutada tootmises, kuid omatarbest ülejäävat energiat on kavandatud suunata ühisvõrku. Alternatiivse (eeldatavalt n-ö avariilahendusena) on BTT-le kavandatud ka gaasiühendus.

Detailses lahenduses on kajastatud põhimõttelised tehnovõrkude lahendused ja -ühenduste skeemid ning juurdepääsu suundade skeem. Täpsed tehnovõrguvarustuse ja juurdepääsuteede lahendused tuleb anda projektidega.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande tulemused on lisatud kohaliku omavalitsuse eriplaneeringusse ehk leevendavad meetmed on järgmised:

Kavandatava BTT asukohaks on metsamaa, tehase rajamiseks on vaja maakasutuse juhtotstarbe muutmine tootmiskaas (üldplaneeringus arvestatud). Tehase rajamiseks vajaliku maaeralduse tegemisel tuleb arvestada, et säilitada tuleb kauni kuldkinga kasvukoht ning vääriselupaigad.

BTT asukoht võeti välja Lüganuse valla üldplaneeringuga määratavate tuulenergeetika arendamiseks potentsiaalselt sobivate alade seast. Vastavusse viidi ka rohevõrgustiku tugiala ulatus.

BTT asukoht jääb maaparandushoiualale. Seetõttu kaasneb tehase rajamisega vajadus ehitada maaparandussüsteemid ümber, nii et on tagatud nende nõuetekohane toimimine piirkonna maatulundusmaadel. Ümberehituse detailid selguvad projekteerimisetapis. Lahendada vastavalt maaparandusseaduse nõuetele, sh kooskõlastada tegevused Põllumajandusametiga.

Maaparandussüsteemidega ühendatud pinnaveekogude seisundit võib mõjutada ehitustegevuse aegne sademevee ärajuhtimine territooriumilt ja kaevikutesse kogunenud põhjavee väljapumpamine. Mõlemal juhul on suublasse juhtimiseks vaja saada vee erikasutusluba, samuti nõusolek Põllumajandusametilt maaparandussüsteemi lisavee juhtimiseks. Kui lisavee juhtimiseks tuleb eesvool või kuivenduskraav rekonstrueerida, tohib eesvoolu või kuivenduskraavi lisavett juhtida, kui pärast rekonstrueerimistööid on maaparandussüsteemile kasutusluba antud.

Detailses lahenduses on arvestatud tingimusega säilitada BTT ala servas paiknevad VEP-id ning arvesse on võetud ka servaefekti vältimiseks soovitusliku 60 m laiuse VEP-e ümbritseva ala säilitamist. Need alad on samuti kavandatud hooldusvabaks haljasalaks. Sellel haljasalal tuleb raietegevust vältida.

Muude alalt leitud kaitsealuste taimede osas on inventeerijad olnud seisukohal, et taimede kaitseks täiendavaid meetmeid pole vaja rakendada. Siiski tuleb siin arvestada ka looduskaitseaduses (LKS) seatud piiranguid. LKS § 48 lg 4 järgi rakendub piiritlemata (st väljaspool kaitstavat ala) III liikide elupaikades isendi kaitse. § 55 lg 8 täpsustab, et keelatud on III kaitsekategooria liikide hävitamine ja loodusest korjamine ulatuses, mis ohustab liigi säilimist selles elupaigas.

Läbiviidava hüdrogeoloogilise uuringu detailsete tulemuste põhjal koostati eriplaneeringu teises etapis veevõtu lahendus, mis arvestab BTT kavandatava veevõtu mõju Purtse jõe vooluhulgale madalvee perioodidel ja tagab nii põhjavee kui pinnavee saadavuse teistele tegevustele. Kuna vajalikuks võib osutada lisavee võtmine piirkonna teistest kaevandustest / karjäärdest või mereveest, ei saa veevõtu lahenduse selgumiseni kinnitada veevõtu trassi ja heitvee ärajuhtimise trassi kulgemise lahendust.

Puhastatud heitvee Soome lahte suunamiseks eelistati lahendust, kus saab kasutada Järve Biopuhastus OÜ puhastatud heitvee trassi. Esmased kokkulepped Järve Biopuhastus OÜ-ga on saavutatud, et leida lahendus, mis oleks piisav nii Järve Biopuhastus OÜ kui BTT tarbeks. Lisaks võib osutada vajalikuks saada Ontika MKA piiranguvööndis kaitseala valitsejalt (Keskkonnaamet) nõusolek Järve Biopuhastus OÜ 600 mm toru rekonstrueerimiseks (EP KSH I etapis andis Keskkonnaamet kooskõlastuse suundpuurimise meetodi kasutamiseks). Süvamerealasu asukoht on praeguse Järve Biopuhastus OÜ väljalasu läheduses. Uut mõju merepõhjale ning merepõhja elustikule ei teki.

Lähtuvalt kaasnevast raskmetallide heitest on vaja segunemiskiirkonna kehtestamine süvamerealasu ümbruses. Uue väljalaskme segunemiskiirkonna määramisel tuleb arvestada OÜ Järve Biopuhastus heitvee väljalaskme koodiga IV001 määratud segunemiskiirkonnaga (kuni 31.12.2024 on määratud segunemiskiirkond baariumi, oktüülfenooli ja tsiingi osas), st tuleb arvestada võimalusega, et kaks segunemiskiirkonda kattuvad. Seejuures on ka oluline arvestada võimalust, et Järve Biopuhasti heitvesi võidakse avariiolekorras suunata BTT väljalasku.

Projekteerimisetapis kaaluda detailse lahenduse faasis esteetiliselt-tajutavat keskkonda parendavaid meetmeid, st kaaluda hoonetele ja rajatistele välisilmele tingimuste seadmist nagu morfoloogiline sobitamine (korrata nt iseloomulikke jooni ümbritsevas maastikus); värvi või materjali sobitamine sh ka nt rohekatused, kohalikud materjalid; tehase ümbruses kogukonnale vajalike teenuste arendamine (nt park, puhkeala), tehase territooriumil puhkealad töötajatele (nt ümbritsevas maastiku iseloomujoonte, värvi, tekstuuri vms järgi tehase välisilme kohandamine) jms.

BTT ala läbib RMK Penijõe-Aegviidu-Kauksi matkatee. Kuna tegemist on Eesti siseselt olulise matkateega, leiti suletavale lõigule asendustrajektoor. See suunati mööda alast läänepoolle jäävaid metsateid.

BTT käitises toimuda võivad avariiliste sündmuste tagajärjed ei ulatu väljapool käitist asuvate objektideni. Tootmiskompleksi töötajaid ja vara võivad eelkõige ohustada sündmused, mis on seotud füüsiliste ohtudega (tulekahju teke, tehnoloogilises protsessis olevate gaaside-aurude süttimisega kaasnedes võiv plahvatusoht). Seni kuni ei ole teada, kuidas tehnoloogilise ja ehitusliku projektiga on lahendatud seadmete paigutus ja leevendusmeetmed, saab lähtuda üldistest tuleohutusnõuetest, mis on üldjuhul piisavad, et nende alusel määratleda ohutuid ladustuskaugusi. Kuid osa tootmisprotsessiga seotud detaile selgub alles seadmete projekteerimise etapis. Seetõttu seatakse BTT ohtlike kemikaale käitlevate üksuste paigutamisel ja projekteerimisel eesmärgiks vältida käitisesiseste dominoefektide tekkevõimalust.

23.07.-19.08.2024 esitati Viru Keemia Grupp AS biotoodete tootmiskompleksi eriplaneeringu detailne lahendus ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu kooskõlastamiseks PlanS § 112 lõikes 1 nimetatud asutustele ning teavitati § 112 lõikes 2 nimetatud isikuid ja asutusi võimalusest esitada kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu detailse lahenduse ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu kohta arvamust.

Edastatud materjali kooskõlastas 10 asutust: Kaitseministeerium, Politsei- ja Piirivalveamet, Terviseamet, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet, Muinsuskaitseamet, Põllumajandus- ja Toiduamet, Päästeamet, Transpordiamet, Keskkonnaamet ja Kliimaministeerium.

Arvamusavaldusi edastati kokku kuus tükki: Elering AS, Kohtla-Järve Linnavalitsus, Riigimetsa Majandamise Keskus, Koprapere OÜ, Regionaal- ja Põllumajandusministeerium ja Eesti Keskkonnaühenduste Koda.

Kaitseministeerium, Politsei- ja Piirivalveamet, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet ja Põllumajandus- ja Toiduamet kooskõlastasid esitatud lahenduse märkuste ja tingimusteta, ülejäänud kooskõlastajad ja kaasatavad esitasid ettepanekuid, tingimusi või oma arvamuse.

Asutuste ja arvamuste avaldajate osas, kellele eriplaneeringu materjalid edastati ja kellelt vastust ei saanud, lähtus Lüganuse Vallavalitsus PlanS § 116 lõikest 2, mille kohaselt, kui kooskõlastaja või arvamuse andja ei ole 30 päeva jooksul kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu detailse lahenduse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu saamisest arvates kooskõlastamisest keeldunud või arvamust avaldanud ega ole taotlenud tähtaja pikendamist, loetakse kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu detailne lahendus ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu kooskõlastaja poolt vaikimisi kooskõlastatuks või eeldatakse, et arvamuse andja ei soovi nende kohta arvamust avaldada.

Esitatud ettepanekute, tingimuste ja arvamuste osas kaaluti nendega arvestamist ning vastavalt kujundatud seisukohale tehti eriplaneeringu detailses lahenduses ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandes täiendusi-muudatusi.

Saabunud kooskõlastuste ja arvamuste ning nendega arvestamise kokkuvõte on toodud Lüganuse Vallavalitsuse veebilehel aadressil: <https://www.lyganuse.ee/vkg-biotoodete-tootmiskompleks>.

Käesoleva kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lahenduses on arvestatud koostamisel oleva Lüganuse valla üldplaneeringu ettepanekuga muuta Ida-Viru maakonnaplaneeringut Aa küla roheline võrgustiku osas. Nimelt nii maakonnaplaneering kui koostatav valla üldplaneering sätestavad roheline võrgustiku toimimist ja sidusust tagavad tingimused. Muuhulgas, et roheline võrgustiku funktsioneerimiseks ei tohi looduslike alade osatähtsus tugialadel langeda alla 90% ning tugialadele ja koridoridele pole soovitatav uute teatud taristute (kiirteed, prügilad, jäätmehoidlad ja teised kõrge keskkonnariskiga objektid) ulatuslik rajamine. Planeeringutes on seatud tingimuseks, et juhul, kui uute taristute rajamine on vajalik või vältimatu, tuleb planeeringu käigus hoolikalt valida rajatiste asukohta ning koostada keskkonnamõjude strateegiline hindamine. Ning kõrge keskkonnariskiga objektide planeerimisel tuleb ette näha meetmed nende negatiivsete keskkonnamõjude leevendamiseks. Maakonnaplaneeringuga määratud roheline võrgustiku üldised kasutustingimused ei sätesta absoluutset ehituskeeldu ja ei välista võimalust roheline võrgustiku tugialale tootmiskompleksi kavandada.

BTT eriplaneeringuga kavandatav maa-ala ja vahetusse lähedusse kavandatava tööstusjäätmete prügila tõttu tugiala ääreala muudatused moodustab maakonnaplaneeringuga määratud (1957 ha

suurusest) tugialast *ca* 9%, koos olemasolevast/planeeritavast taristust tulenevate korrektuuridega kokku 10% ning valla üldplaneeringuga määratud (3261 ha suurusest) tugialast 5,4%, koos olemasolevast/planeeritavast taristust tulenevate korrektuuridega kokku 6%. Ala paikneb roheline võrgustiku äärealal (kirdeosas), seega tugiala ei killustata, maakonnaplaneeringu järgne tugiala osatähtsus tootmiskompleksi rajamisel ei lange alla 90%.

Tootmiskompleksi rajamisega kaasnevad muudatused roheline võrgustiku osas ei ole olulise keskkonnamõjuga, kuna tootmiskompleksi maa-alana kasutusele võetav ala ei ole hädavajalik ökosüsteemi teenuste osutamiseks. Lisaks on valla üldplaneeringuga määratud asendusalad, Aa küla tugiala piire täpsustades ja ulatust suurendades. Tugiala on maakonnaplaneeringuga võrreldes suurendatud 1045 ha.

Kui võtta arvesse nii vähenduste kui laienduste ettepanekuid, siis väheneks Lüganuse valla roheline võrgustiku kogupindala maakonnaplaneeringus määratletud võrgustikuga võrreldes *ca* 25,1 km² ehk *ca* 5,6% võrra. Seda muutust rohevõrgus võib lugeda pigem minimaalseks. Muudatuste sisseviimisel moodustab roheline võrgustik valla territooriumist vähemalt 70,6% (varasemalt moodustas 75% valla territooriumist). Arvestades, et roheline võrgustiku muudatusettepanekud tehti põhimõttel, et rohelisest võrgustikust arvati välja võrgu eesmärgi mitte toetava maakasutusega alad (nt karjäärid, asustus, põllumajandusmaa) ning nende asemel liideti rohevõrku loodusväärtuslikke alasid (looduslikke metsa-alasid ja kaitstavaid loodusobjekte jne), siis võib hoolimata pindala vähenemisest lugeda rohelist võrgustikku uuel kujul siiski paremini oma eesmärgi täitvaks. Roheline võrgustiku vähendamine ei too kaasa roheline võrgustiku üldist struktuuride katkestamist ning arvestades valla kahanevat rahvastikku ja sellest tulenevat madalat ehitus- ja arendussurvet ei ole eeldada olulist muutust senises roheline võrgustiku toimimises.

Eesti pikaajaline siht on tasakaalustada kasvuhoonegaaside heide ja sidumine hiljemalt 2050. aastaks ehk vähendada selleks ajaks kasvuhoonegaaside netoheide nullini, mis tähendab järkjärgult eesmärgipärast majandus- ja energiasüsteemi ümberkujundamist ressursitõhusamaks, tootlikumaks ja keskkonnahoidlikumaks.

BTT rajamise näol luuakse seni põlevkivi kaevandamisele ja töötlemisele põhinevas piirkonnas eeldused üleminekuks taastuval toorainel põhinevale tootmistegevusele, millega kaasnevad ka positiivsed mõjud Eesti kasvuhoonegaaside bilansile. Lisaks tselluloosile toodetakse elektrienergiat, BTT on tehnoloogiliselt tõestatud lahendus fossiilsetest kütustest toodetud elektri asendamiseks ilmastikutingimustest sõltumatu taastuveni energiaga. Seejuures kaasneb muudatus piirkonna kaugküttesüsteemide soojusenergiaga varustamisel – põlevkivist toodetava soojusenergia osakaal peab järjest vähenema, see asendatakse BTT protsessidest ülejäävast soojusest saadud energiaga.

BTT rajamisel tekib võimalus väärindada suur osa seni eksporditavast madalakvaliteedilisest puidust Eestis. Sellel on kaudne positiivne mõju Eesti metsamajandusele tänu stabiilse kohapealse paberipuidu ja puiduhakke töötleja tekkele. Täna on antud sortimentide

realiseerimine sõltunud ekspordinõudluse heitlikkusest ja pikemast transpordivahemaast. Kohapealse vääridaja puudumise tõttu on Eestis kasvanud ka antud toorme kasutus energetikas kaskaadkasutusprintsipi vastaselt. Teiseks vähendab kohapealne tarbimine toorme transpordikulu ja süsiniku-heidet vahemaa vähenemise arvelt. Kolmandaks võimaldab toorme kohapealne vääridamine parendada Eesti LULUCF süsinikusidumist läbi puittoodete ja põlevkivielektritootmise asendusefekti.

BTT rajamisega lisandub hinnanguliselt 250 uut otsest töökohta ja vähemalt 1000 kaudset töökohta tootmiskompleksi teenindavas väärtusahelas. Skandinaaviamaade kogemus näitab, et suure ettevõtte rajamisel kaasneb piirkonnas palgakasv. Täiendavad töökohad ja mõju ettevõtluse arengule loovad piirkonnas nõudluskasvu kinnisvara ja infrastruktuuri järgi.

Planeeringu elluviimisel ei ole ette näha negatiivsete sotsiaalsete mõjude ilmumist, kuna planeeringualale ei ole kavandatud objekte, mis tooks kaasa sotsiaalseid häiringuid (n-ö mentaalsed mõjud, sotsiaalset vastuolu tekitavad objektid) või ohustaks piirkonna turvatunnet, sest kavandatud tootmisotstarbeline tegevus on planeeritud asustusest piisavalt kaugele ning puhverdatud metsamaaga.

Kavandatava tegevuse elluviimisega ei takistata teiste ümbruskonna kinnisasjade senist või seni teadaolevaid tulevase maakasutusvõimalusi. Planeeritud tegevus ei mõjuta seega teadaolevalt ühtegi asjakohast strateegilist planeerimisdokumenti negatiivselt.

Mõjud looduskeskkonnale hinnati keskkonnamõju strateegilise hindamise raames. Eriplaneeringus nimetatud keskkonnanõuetega täitmisel ei ole olulise keskkonnamõju tekkimine tõenäoline, sh arvestades koosmõju piirkonnas toimivate tegevustega ja mõjude võimalikku kumulatiivsust. Kõikides valdkondades täidetakse õigusaktide nõudeid ning järgitakse Kraft-tselluloosi tootmise parimat võimalikku tehnikat (PVT), sh PVT-ga seotud ressursikasutust ja PVT järeldustega kehtestatud heite piirväärtusi. BTT rajamine ja käitamine ei põhjusta mõju Natura 2000 alade kaitse-eesmärkidele. BTT projekt ei ole praeguse teadmise juures vastuolus Eesti kliimaeesmärkidega ning puudub oluline mõju kliimamuutustele. Samuti ei ole kavandatav tegevuse tundlik kliimamuutuste suhtes. Ka puudub piiriülene mõju.

Käitise seotud õhuheidet, veeheidet, jäätmetekke jm seiret korraldatakse vastavalt keskkonnamõju- ja loomade heitmete seire tegevuskavade tingimustele. Keskkonnamõju seire on seotud süvamerelasule Zn ja vajadusel teistele raskmetallidele segunemistsooni kehtestamisega. Segunemistsooni piiril hinnatakse raskmetallide sisaldus merevees. Seirepunktid määratakse keskkonnamõju- ja loomade heitmete seire tegevuskavade tingimustele.

Arvestades eeltoodut on koostatava üldplaneeringu kohane maakonnaplaneeringu muutmise ettepanek ja BTT ala kavandamine põhjendatud, vajalik ja otstarbekas.

Planeeringu elluviimisel lähtutakse planeeringus seotud eluviimise tingimustest.

Kokkuvõttes on Vallavolikogu seisukohal, et Viru Keemia Grupp AS biotoodete tootmiskompleksi eriplaneering vastab õigusaktidele ning et eriplaneeringu koostamisel on arvesse võetud keskkonnamõju strateegilise hindamise tulemusi.

Avaliku väljapaneku korraldamise eesmärgiks on avalikkuse kaasamine planeeringu koostamise protsessi, et välja selgitada kõikide planeeringust huvitatud isikute seisukohad planeeringu lahenduse osas. Pärast seisukohtade selgumist on võimalik, et Vallavalitsuse kaalutusotsuste tulemusel võib planeeringulahendus muutuda, sest planeerimismenetluse eesmärk on tagada võimalikult paljusid osapooli rahuldava lahenduse leidmine planeeringu kehtestamise hetkeks.

Lähtudes eeltoodust ning võttes aluseks kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lõike 1 punkti 37, planeerimisseaduse § 117 ja Hendrikson DGE koostatud töö nr 21004203 “Viru Keemia Grupp AS biotoodete tootmiskompleksi eriplaneeringu detailne lahendus“ ning arvestades kooskõlastamisel ja kaasamisel esitatud ettepanekutele ja arvamustele esitatud vastusseisukohti, Lüganuse Vallavolikogu

o t s u s t a b:

1. Võtta vastu Viru Keemia Grupp AS biotoodete tootmiskompleksi Lüganuse valla eriplaneering (Lisa 1. Koostaja Hendrikson DGE, töö nr 21004203).
2. Lüganuse Vallavalitsusel korraldada punktis 1 nimetatud kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu avalik väljapanek, s.h teavitada vähemalt 14 päeva enne väljapaneku algust väljapanekust planeerimisseaduse § 118 lõikes 5 nimetatud isikuid ja asutusi ning avaldama väljapanekust teate planeerimisseaduse § 118 lõike 6 alusel üleriigilise levikuga ajalehes, vallalehes või maakonnalehes, võrguväljaandes Ametlikud Teadaanded ja valla veebilehel.
3. Otsus jõustub teatavakstegemisest.

Käesoleva korralduse peale võib esitada Lüganuse Vallavolikogule vaide haldusmenetluse seaduses sätestatud korras 30 päeva jooksul arvates korraldusest teadasaamise päevast või esitada kaebuse Tartu Halduskohtule, Jõhvi kohtumajas Kooli 2a, 41532 Jõhvi, halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul arvates korralduse jõustumisest.

(allkirjastatud digitaalselt)

Andrea Eiche
vallavolikogu esimees

Lisa 1. Viru Keemia Grupp AS biotoodete tootmiskompleksi eriplaneering.